

РАМКОВИ ПРОГРАМИ Д
ЗА НАЧАЛНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ
С ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ЧАСТ ОТ ПРОФЕСИЯ

Утвърдени със Заповед №2017 г.

София, 2017 г.

Раздел първи.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ

Рамкови програми Д за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия са разработени на основание чл. 10, ал. 1, 2 и 3, т. 5, чл. 11, т. 5, чл. 12, т. 4 от Закона за професионалното образование и обучение.

2. ЦЕЛ НА РАМКОВИТЕ ПРОГРАМИ

Целта на рамковите програми Д е да регламентират придобиването на професионална квалификация по част от професия за ученици и лица, навършили 16 години, в съответствие със:

- Закона за професионалното образование и обучение;
- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Държавния образователен стандарт за учебния план.
- Държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии със съответната степен на професионална квалификация;
- Списък на професиите за професионално образование и обучение.

3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА РАМКОВИТЕ ПРОГРАМИ

Рамковите програми Д определят възрастта и входящото образователно равнище на кандидатите, както и съдържанието и продължителността на професионалното обучение.

Рамковите програми Д са конкретизирани за всяка форма на обучение и в съответствие Държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия са предназначени за разработване на:

- за училищното професионално обучение за част от професията;
- учебни планове за професионално обучение за част от професията на лица, навършили 16 години.

Раздел втори.
РАМКОВИ ПРОГРАМИ Д ЗА УЧЕНИЦИ

с продължителност до една година – за ученици със завършено основно образование или със завършен клас от средното образование и с продължителност, определена с

конкретната документация – за ученици със специални образователни потребности със завършен VII клас и за ученици в училищата в местата за лишаване от свобода

Раздел трети.

РАМКОВИ ПРОГРАМИ Д ЗА ЛИЦА, НАВЪРШИЛИ 16 ГОДИНИ

1. Изискване за минимална възраст

Навършени 16 години към датата на подаване на документи за професионалното обучение.

2. Изискване за входящо минимално образователно равнище, форми на обучение и продължителност на обучението

Варианти на рамкови програми	Минимално входящо образователно равнище	Форми на обучение	Продължителност на обучението
Рамкова програма Д1 за начално професионално обучение, за придобиване на квалификация по част от професия с първа степен на професионална квалификация на лица, навършили 16 г.	Завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване, организиран от училища в системата на предучилищното и училищното образование или валидирани компетентности за начален етап на основно образование по чл. 167, ал. 1, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование	дневна, вечерна, задочна, дистанционна, самостоятелна, индивидуална	Определя се с конкретната документация за професионално обучение
Рамкова програма Д2 за начално професионално обучение, за придобиване на	Завършен първи гимназиален етап на основание Закона за предучилищното и училищното образование	дневна, вечерна, задочна, дистанционна, самостоятелна,	Определя се с конкретната документация за професионално обучение

квалификация по част от професия с втора степен на професионална квалификация на лица, навършили 16 г.	или завършен X клас на основание Закона за народната просвета	индивидуална	
Рамкова програма ДЗ за начално професионално обучение, за придобиване на квалификация по част от професия с трета степен на професионална квалификация на лица, навършили 16 г.	Придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование	дневна, вечерна, задочна, дистанционна, самостоятелна, индивидуална	Определя се с конкретната документация за професионално обучение
Рамкова програма Д4 за начално професионално обучение на квалификация по част от професия с втора степен на професионална квалификация на лица, навършили 16 г.	Завършен първи гимназиален етап на основание Закона за предучилищното и училищното образование или завършен X клас на основание Закона за народната просвета	обучение чрез работа (дуална система на обучение)	Определя се с конкретната документация за професионално обучение
Рамкова програма Д5 за начално професионално обучение на	Придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно	обучение чрез работа (дуална система на обучение)	Определя се с конкретната документация за професионално

квалификация по част от професия с трета степен на професионална квалификация на лица, навършили 16 г.	образование или завършено средно образование		обучение
---	--	--	----------

Формите на обучение и учебното време се определят от обучаващата институция. Те могат да се съгласуват със заявителя на професионалното обучение.

- **Дневната форма**

на обучение се организира след 7 ч. и завършва до 19 ч. за не повече от 8 учебни часа на ден и за не повече от шест дни в седмицата.

- **Вечерната форма**

на обучение се организира след 17 ч. за не повече от 6 учебни часа и за не повече от шест дни в седмицата.

- **Задочната форма**

включва учебни занятия, самостоятелна подготовка и изпити по учебни предмети/модули съгласно учебния план. Учебните занятия и изпитите се организират в сесии. Учебните занятия включват обзор на учебното съдържание по съответния учебен предмет или модул и насоки за самостоятелна подготовка за изпитите. Условиата и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Индивидуалната форма**

на обучение се организира за отделен обучаем и включва учебни занятия, както и изпити или текущи проверки по учебни предмети или модули. Условиата и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Самостоятелната форма**

е неприсъствена форма на обучение, при която обучаемите се подготвят самостоятелно и се явяват на изпити по учебни предмети или модули съгласно учебния план. Условиата и редът за организиране и провеждане на изпитите се определят със заповед на директора на обучаващата институция.

- **Дистанционната форма**

на обучение се осъществява чрез средствата на съвременните информационни и комуникационни технологии и включва дистанционни учебни часове, самоподготовка, текуща обратна връзка за резултатите от обучението и присъствени изпити за определяне на оценките по учебните предмети от учебния план. Дистанционна форма на обучение може да се организира в групи за обучаемите или за отделен обучаем от обучаваща институция, която разполага с необходимите технически и технологични условия. За обучението в дистанционна форма обучаемият самостоятелно си осигурява необходимите технически и технологични средства.

- **Обучението чрез работа (дуалната система на обучение)**

се организира от обучаващата институция въз основа на партньорство с един или няколко работодатели и включва: практическо обучение в реална работна среда, и обучение в институция в системата на професионалното образование и обучение с изключение на центровете за информация и професионално ориентиране. Графикът за разпределение на учебното време се разработва съвместно и се утвърждава от работодателя/ите и директора или ръководителя на обучаващата институцията. Условието и реда за провеждане на обучение чрез работа (дуалната система на обучение) се определя с наредба на министъра на образованието и науката.

1. Съдържание

1.1. Структура и съдържание на учебния план

Учебният план за професионално обучение, за дневна, вечерна, задочна, самостоятелна, индивидуална, дистанционна форма на обучение, обучение чрез работа (дуална система на обучение) се разработва въз основа на настоящите рамкови програми и в съответствие с единиците резултати от ученето от държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии от обучаващата институция самостоятелно или съвместно със заявителя на професионалното обучение и се утвърждават от директора на обучаващата институция.

Учебният план включва следното **съдържание**:

- Наименование на професионалното направление (включително код);
- Наименование на професията (включително код);
- Наименование на специалността (включително код);
- Ниво по Национална квалификационна рамка;

- Форма на обучение;
- Входящо минимално образователно равнище;
- Продължителност на обучение;
- Организационна форма на обучение;
- Разпределение на учебните предмети/ модули и учебните часове по видове професионална подготовка;
- Начин на завършване и удостоверяване на професионалното образование и обучение;
- Пояснителни бележки (описание на организацията на обучението в съответната обучаваща институция, специфични методи на обучение, методи на проверка и оценка и друга необходима информация).

А) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА Д – ВАРИАНТИ Д 1, Д 2 и Д 3

за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия

№	Учебни предмети/модули за професионална подготовка	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	<i>Обща професионална подготовка</i>	
	Теория	
II.	<i>Отраслова професионална подготовка, в т. ч.:</i>	
1.	Теория	
2.	Практика:	
2.1.	Учебна практика	
III.	<i>Специфична професионална подготовка</i>	
1.	Теория	
2.	Практика:	
2.1.	Учебна практика	
2.2.	Производствена практика	
	Всичко А:	По преценка на обучаващата институция или заявителя на обучението
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	<i>Разширена професионална подготовка</i>	По преценка на

		обучаващата институция или заявителя на обучението
	Всичко А + Б:	По преценка на обучаващата институция или заявителя на обучението

Обяснителни бележки:

- Попълват се само тези части от учебния план, които са необходими за формирането на необходимите компетентности при провеждане на професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия.
- Общата професионална подготовка е съвкупност от компетентности в областта на здравословните и безопасни условия на труд, на икономиката и на предприемачеството, както и на други компетентности, посочени в ДОС за придобиване на квалификация по професия със съответната степен на професионална подготовка.
- Учебните часове, предвидени за практическо обучение за придобиване на компетентности от отрасловата и/или специфична **професионална** подготовка, са:
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **първа степен на професионална квалификация** - не по-малко от 70 на сто от общия брой часове;
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **втора степен на професионална квалификация** - не по-малко от 60 на сто от общия брой часове;
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **втора степен на професионална квалификация** - не по-малко от 50 на сто от общия брой часове.
- За лица с увреждания, навършили 16 години, при необходимост се разработват индивидуални учебни планове в зависимост от конкретните възможности на лицето за достигане на единиците резултати от ученето, които са включени в Държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по съответната професия.
- Учебният план за Рамкова програма Д – Варианти Д1, Д2 и Д3 се прилага и за обучение на лица, лишени от свобода на възраст над 16 години в училищата в местата за лишаване от свобода.

Б) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА Д – ВАРИАНТИ Д 4 и А 5

за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия в обучение чрез работа, (дуална система на обучение)

№	Учебни предмети/модули за професионална подготовка	Всичко учебни часове
Раздел А - задължителни учебни часове		
I.	<i>Обща професионална подготовка</i>	
1.	Теория	
II.	<i>Отраслова професионална подготовка, в т. ч.:</i>	
1.	Теория	
2.	Практика:	
2.1.	Учебна практика	
2.2.	Практическо обучение в реална работна среда	
III.	<i>Специфична професионална подготовка</i>	
1.	Теория	
2.	Практика:	
2.1.	Практическо обучение в реална работна среда	
	Всичко А:	По преценка на обучаващата институция или заявителя на обучението
Раздел Б – избираеми учебни часове		
IV.	<i>Разширена професионална подготовка</i>	По преценка на обучаващата институция или заявителя на обучението
	Всичко А + Б:	По преценка на обучаващата институция или заявителя на обучението

Обяснителни бележки:

- С учебни предмети или модули се попълват само онези видове професионална подготовка, които са необходими за формирането на необходимите компетентности при провеждане на професионално обучение, за придобиване на квалификация по част от професия.
- Общата професионална подготовка е съвкупност от компетентности в областта на здравословните и безопасни условия на труд, на икономиката и на предприемачеството, както и на други компетентности, посочени в ДОС за придобиване на квалификация по професия със съответната степен на професионална подготовка.
- Учебните часове, предвидени за практическо обучение в реална работна среда, са:
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **първа степен на професионална квалификация** - не по-малко от 50 на сто от общия брой часове;
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **втора степен на професионална квалификация** - не по-малко от 60 на сто от общия брой часове;
 - за начално професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия с **втора степен на професионална квалификация** - не по-малко от 50 на сто от общия брой часове;
- За лица с увреждания, навършили 16 години, при необходимост се разработват индивидуални учебни планове в зависимост от конкретните възможности на лицето за достигане на единиците резултати от ученето, които са включени в Държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по съответната професия.

1.2. Структура и съдържание на учебните програми

- Учебните програми по учебни предмети или модули се разработват въз основа на държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии от обучаващата институция самостоятелно или съвместно със заявителя на професионалното обучение и се утвърждават от директора на обучаващата институция.
- Всяка учебна програма съдържа:
 - кратко представяне на учебната програма;
 - очаквани резултати от ученето - знания, умения, компетентности;
 - учебно съдържание (теми и брой часове);
 - специфични методи и форми за оценяване на постиженията на обучаемите.

Раздел 4.

ЗАВЪРШВАНЕ И УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ

1. Професионалното обучение по рамкови програми Д се завършва след полагане на изпит за придобиване на квалификация по част от професия – по теория и практика на професията.
2. Изпитът за придобиване на квалификация по част от професия се провежда в две части: част по теория на професията и част по практика на професията.
3. Изпитът за придобиване на квалификация по част от професия се провежда като писмен изпит по теория и индивидуално задание по практика, определени от обучаващата институция след съгласуване с представителите на работодателите и на работниците и служителите.
4. Организацията и провеждането на изпита се определя с наредба на министъра на образованието и науката.
5. За завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професия се издава удостоверение за професионално обучение. Съдържанието на документа е определено в държавния образователен стандарт за информацията и документите.
6. Придобилият удостоверение за професионално обучение по свое желание може да получи Европейско приложение.
7. Удостоверението за професионално обучение дава достъп до пазара на труда и достъп до включване в Рамкова програма Е за продължаващо професионално обучение с придобиване на съответната степен на професионална квалификация.